

Tilburg University

Van windmolens tot subsidiemolens

Hancher, L.

Published in:
Energie Actueel

Publication date:
2011

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Hancher, L. (2011). Van windmolens tot subsidiemolens. *Energie Actueel*, 2011(1), 10.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Van windmolens tot subsidiemolens?

Volgens het Internationaal Energie Agentschap verlenen alle OESO-landen jaarlijks gezamenlijk 400 miljard dollar aan subsidies aan fossiele brandstoffen en 45 miljard dollar aan kernenergie. Dit staat in schril contrast tegenover het bedrag van 27 miljard dollar dat aan duurzame energie (wind, water, zon en biomassa) wordt besteed. Hoe zit dat in de EU?

Door Leigh Hancher

De Europese lidstaten geven veel geld uit ter ondersteuning van hun milieubeleid. In 2009 kwam het bedrag op 12,7 miljard euro, waarmee de stimulering van het milieubeleid – op de regionale steun na – het meeste staatssteun ontvangt. Het EU-beleid met betrekking tot nationale financiële steun voor duurzame energie wordt geleidelijk versoepeld. Subsidies worden geacht nodig, zonet onvermijdelijk te zijn om de ambitieuze 20-20-20 targets te behalen – dat wil zeggen 20 procent duurzaam energiegebruik, 20 procent CO₂-reductie en 20 procent energiebesparing in het jaar 2020. Duurzame energie moet voorrang krijgen boven grijze energie, wil de ‘low carbon economie’ van de grond komen. De Europese Commissie heeft financiering toegekend voor de ondersteuning van duurzame energie en CCS uit het Europese economische herstelplan en uit veilingvergunningen ingevolge de Europese regeling voor de handel in emissierechten. De subsidies uit het herstelplan bedragen echter niet meer dan 1 miljard euro. De EU-landen en dan vooral Duitsland en Spanje hebben echter in 2008 alleen al aan nationale steenkoolsubsidies 3 miljard euro uitgekeerd. Dit roept de vraag op hoe serieus nationale overheden willen omschakelen en hun eigen omvangrijke subsidies richten op duurzame energie.

Afgelopen december publiceerde de Britse regering haar ambitieuze Climate Bill. Een eerste lezing van de inhoud hiervan geeft aan dat Europese lidstaat die als eerste privatisering en concurrentie omhelsde, op het punt staat een drastische ommezwaai in haar beleid te maken. De gecentraliseerde benadering van ‘command and control’ zal opnieuw en in verregaande mate worden ingevoerd, terwijl marktwerking een stap terug moet doen. Als gevolg hiervan zal elektriciteit op basis van steenkool plaats moeten maken voor wind-, zonne- en getijdenenergie. Dit betekent dat er zonder CCS-voorzieningen geen nieuwe steenkoolcentrales meer gebouwd mogen worden. Als CCS vervolgens niet door de overheid wordt gesubsidieerd, is er dus geen toekomst voor steenkool weggelegd. De Britse overheid staat in deze tijden van zuinigheid en crisis echter niet te popelen om omvangrijke subsidies voor CCS te verstrekken. Het was dan ook onzekerheid over toekomstige staatssteun voor CCS die E.On ertoe heeft gebracht haar plannen te richten op de ontwikkeling van CCS op de Maasvlakte. Opvallend genoeg kwam de advocaat-generaal van het Europese Hof van Justitie op 16 december jl. met een advies, waarin staat

dat de milieuvergunningen voor twee kolencentrales op de Maasvlakte (en die in de Eemshaven) ten onrechte zijn verleend, omdat de uitstoot van vervuilende stoffen – NO_x en SO₂ – wordt overschreden.

Het is niet ondenkbaar dat de dromen van milieuactivisten, die er al decennia voor vechten de subsidiakraan voor ‘vuile’ energie stevig dicht te doen draaien, langzamerhand uit gaan komen. Zij hebben (terecht) aangevoerd dat, zo lang steenkool- en kernenergie zwaar worden gesubsidieerd, duurzame energie nooit een kans zal krijgen. De Europese Commissie heeft, in ieder geval op papier, een principenadering gekozen: de subsidies voor steenkool – en uiteindelijk ook voor kernenergie – dienen geleidelijk verminderd te worden en moeten volledig afgebouwd worden. De vervuiler zal moeten betalen. Milieulobbyisten doen er echter verstandig aan zichzelf nog niet tot winnaars uit te roepen. De politiek wil nog wel eens een spaak in het beleidswiel steken. Zo is de begroting voor het ITER-kernfusieproject van de EU sinds 2001 bijna verdrievoudigd en bedraagt momenteel 16 miljard euro, terwijl de bouw nog moet beginnen. De EU zelf zal aan deze begroting 6,6 miljard euro moeten bijdragen en de Commissie wil hier nog eens 1,4 miljard euro bijdoen uit vrijgevallen delen van de EU-begroting en het onderzoeksproject voor kernenergie. Eind van het jaar, wanneer het huidige EU-steunregime afloopt, dienen nieuwe Europese regels voor nationale subsidies voor steenkoolenergie te zijn overeengekomen. Oorspronkelijk was het de bedoeling van de Commissie de nationale steenkoolsubsidies volledig af te bouwen per oktober 2014, maar die datum is nu bijgesteld naar 2018, overeenkomstig de wensen van de Duitse regering.

En dan, last but not least, is er het controverieë besluit van de Commissie over de Spaanse steenkoolsector. De Spaanse regering wil dat centrales elk jaar tot 2014 tien miljoen ton in Spanje gewonnen steenkool gebruiken en de afnemers van de hiermee geproduceerde elektriciteit ruimhartig subsidiëren (zelfs evenveel als het feed-in tarief voor zonne-energie). De subsidies zullen circa 800 miljoen euro bedragen. Eind september oordeelde de Europese Commissie dat dit plan acceptabel was, omdat het “een strategische energiereserve zou veiligstellen”, die onder druk was komen te staan door het subsidievolumen voor duurzame energie in Spanje. Dit besluit is ondertussen aangevochten bij het Hof van Justitie. Het Hof heeft de ongebruikelijke maatregel genomen het besluit van de Commissie te schorsen tot het een eindvonnis in de bodemprocedure heeft gewezen. Uit deze maatregel blijkt dat de subsidiemolen gewoon doordraait, maar nu met een bijzondere draai heeft genomen: hoe meer prioriteit wordt gegeven aan duurzame energie in naam van duurzaamheid, des te meer argumenten een lidstaat heeft om de fossiele brandstoffen te beschermen in naam van de waarborging van energie.

Leigh Hancher is hoogleraar Europees Recht aan de Universiteit van Tilburg, adviseur bij Allen & Overy Amsterdam en lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. ■